ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ӨЗГЕРМЕЛІ ӘЛЕМ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН

Тарих ғылымдарының докторы,
профессор К. Қожахметұлының 75 жылдық мерейтойына
орайластырылған халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның материалдары

28 наурыз 2014 ж.

МЕНЯЮЩИЙСЯ МИР И КАЗАХСТАН

Материалы
международной научно-практической конференции,
посвященной 75-летнему юбилею доктора исторических наук,
профессора К. Кожахметулы

28 марта 2014 г.

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

1992 жылы 2 наурызда мемлекеттік холдинг компаниялары «Казмұнай Газ», Ресейдің «газпром», Италияның «Аджип» және «Британ Газ» қарашығанақ орнын игеруге қатысты. Үлестері «Британ Газ» - 42,5%, Аджип және Газпром – 15%. Таза табыс үлесінің 80-85% Қазақстанға тиісті.

Ақша – кредит саласындағы ынтымақтастықта Қазақстан ұлттық ақшасы Ұлыбританияда шығарылды. Қазақстанда Британияның ірі банктері «Вестлинстер», «Ротшильд и сыновья» жұмыс істейді. «Европа қайта құру және даму банк» (ЕБРР Лондонда орналасқан, Қазақстан 1992 жылдан мүшесі болып келеді. Қазақстандағы ұсақ және орта кәсіпкерлерге көмек көрсетіп келеді. 1998 жылы 414 млн. экю кредит бөлген. Ақтау портына – 45 млн. экю, Қарағандыдағы «испат-Кармет» металургия кабинатына – 135 млн. доллар кредит берген. «Қазақ телеколс» компаниясына – 50 млн. доллар, «Ұлттық қазақ темір жол» - ЕБРР - банксі 65 млн. кредит берілді.

2001 жылы тамызда біріккен британ-қазахстан авиокомпаниясы құрылды. «ЭйрАстана» компаниясы Қазақстанда жолаушылар таситын ірі компания болып отыр. 2003 жылы 13 декабрь Алматы-Лондон әуе қатынасы ашылды.

Мәдени байланыстар. 1993 жылдан бастап Қазақстанда Британ Кеңес үйымы жұмыс істейді. Бұл кеңестің қызметі ағылшын тілін оқыту, мәдениет, білім беру салаларында екі жақты байланыстарды кеңейту. Сонымен қатар, БК Ұлыбритан университетінде «Болашақ» бағдарламасымен бірігіп қазақ жастарын оқыту ісімен айналысады. БК осы бағдарламаны іске асыруға 2,5 млн. доллар қаржы бөліп келеді.

2003 жылдан Британ-Қазақстан қоғамы жұмыс істеп келеді. Оның төреағасы Лорд Питер Фрейзера. Британ-Қазақстан қоғамының басты қызметі Ұлыбританияда Қазақстан туралы мәліметтер жасау және екі ел арасында мәдени, бизнес, ғылым, білім салаларында ынтымақтастықты дамыту. 2003 жылы қазан айында Абердин қаласының әкімі Атырау, Батыс Қазақстан және Маңғыстау облыстарында болды. Кездесу барысында үш облыс әкімдері мен Абердин қаласы әкім арасында меморандумға қол қойылды. 2004 жылы 3-5 қарашада үш облыс әкімдері Шотландияға ресми сапармен барды. Шымкент – Стивенэйдж және Қостанай – Киркмес қалалары арасында бауырластық туралы ынтымақтастыққа қол қойылды.

1. Машимбаев С.М. Европалық Одақ елдері және Қазақстан (оқу құралы) Алматы, Нұрпресс 2012ж. 15-17 бб.

Медуханова Л. А., Жумагельдинова М.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ., Қазақстан

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТЕҢГЕНІҢ ДЕВАЛЬВАЦИЯСЫ ЖӘНЕ ДАМУШЫ ЕЛДЕРІНІҢ ВАЛЮТА БАҒАМДАРЫНЫҢ ӨЗГЕРУ ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

2014 жылдың 11 ақпанында ҚР Ұлттық Банкімен долларға қатысты теңгенің 19,35%-ға ресми девальвациясы өткізілген болатын. Жалпы, соңғы жылдары ҚР Ұлттық Банкінің валюталық саясаты ұлттық валюта бағамын бір доллар үшін 145-155 шегінде ұстап тұруға бағытталды. Осыған қоса, 2013 жылдың тамыз айында мультивалюталық қоржынды таргеттеуге (70%–доллар, 30%-еуро, 10%-ресейлік рубль) қарамастан, ҚР Ұлттық Банкі тек қана доллар бағамына ғана назар аударды. 2013 жыл және 2014 жылдың басындағы доллардың рубль мен теңгеге қатысты бағамын бағаласақ, рубльдің 2013 жылы 8%-ға, осы жылдың басында да 8%-ға әлсірегенін байқаймыз. Ал теңге АҚШ долларына қатысты сәйкесінше тек 3% бен 1,5% бағамын кемітті. Осының бәрі ҚР Ұлттық Банкінің реттеуімен қамтамасыз етіліп отырды. Алайда 2014 жылы қаңтар айындағы теңге мен рубль бағамының арасындағы алшақтық және Қазақстанның ресми алтын валюталық резервтер көлемінің төмендеуі (25 млрд. АҚШ долл.) Ұлттық Банкті басқарылатын девальвацияға баруға мәжбүр етті, теңге бағамы долларға қатысты 155-тен 185-ке дейін құнсызданды. Қазақстандық теңгенің девальвациясының себептері мен салдарын талдау үшін, ең алдымен, әлемдік экономиканың дамуындағы соңғы кезде болып жатқан өзгерістерге назар аударайық.

Жаңа жылдан (2014 жылдың 1 қаңтары) кейін АҚШ-тың ФРЖ (Федеральді Резерв Жүйесі) дамушы нарықтардан капитал ағымының кетуін азғыртты. Осыған қоса, Қытай экономикасының бәсеңдеуі және Ресейдегідей нашар кәсіби орта, Түркиядағыдай қауіпті саяси ахуал, Индиядағыдай ағымды операциялар шотының төмен жағдайы сияқты дамушы елдердегі ескі проблемалар инвесторларды

Досымбекова М.С. Проблемы функционирования Таможенного союза Российской Федерации, Республики Казахстан и Республики Беларусь........ 93
Елемесов Р. Теоретические основы и исторические корни национальной идеи «Мәңгілік ел» 97
Жунисова Г.Б. Жеке айыптаудың қылмыстық материалдық және қылмыстық-процессуалдық аспект бойынша түсінігі 99
Идрышева Ж.Қ., А.Е.Еспан. Үндістан және Қытай қатынастарының қалыптасуы мен дамуы 102
Ишуова Ж.Ш. Принципы реализации денежно-кредитной политики государства в современных условиях: результаты DSGE модели 105
Каримсаков А.О. «Араб көктемінің себеп-салдары»........111
Касымова Д.Б., Исаева А.И. Институциональное управление этнической репатриацией в Казахстане 113
Қожахметұлы К., Фархат А. Махатхир Мохамад үкіметі және Малайзия 117
Кондыбаева С.К. Қазақстан Республикасында тұрғын үй құрылысын мемлекеттік реттеуінің экономикалық концепциялары 121
Күзембаева А.Б., Ұзақбаева Г. Қазақстан және НАТО ықпалдастығының кейбір аспектілері 124
Кульбаева А.Т. Процесс объединения Кореи: прошлое, настоящее, будущее 127
Маглумова Г.С. Реклама в системе международных маркетинговых коммуникаций 131
Мәшімбаев С.М.Ұлыбритания мен Қазақстан арасындағы саяси-экономикалық және инвистициялық ынтымақтастық (1991-2010 жж.) 133
Медуханова Л. А. Қазақстандағы теңгенің девальвациясы және дамушы елдерінің валюта бағамдарының өзгеру қазіргі кездегі тенденциялары 135
Mukanova Gulnar. The problem of preservingthe identityofthe mediain Kazakhstan and centralASIA 139
Мұқаметханұлы Н. Цин патшалығының қазақ жөнінде танымы мен саясатының қалыптасуы........ 141
Мырзахметова А.М., Турар Акбота. Интеграционные процессы в рамках ЕврАзЭс 144
Наралиева Р.Т. Мәңгілік қазақ елінің болашағының жарқын кепілі – жастар 147
Нурдавлетова С.М. Сотрудничество Европейского Союза с Центральной Азией в области энергоресурсов 149
Оңдашұлы Е. Алаштың оңтүстік қанатының Совет өкіметіне қарсылығы 152
Ондаш А.О.Әлемдік экономиканың ғаламдануы мен дағдарыстың жаңа үрдістері және «ресурсы мол» елдердегі экономикалық даму мәселелері 155
Рысалдиева А.Е. Адам құқықтарын халықаралық қорғау тарихына шолу 160
Сарсембаева А.К. Перспективы развития туризма в Казахстане 163
Смағұлова К.Қ. Қазақстан және Қытай арасындағы саяси ақпараттық байланыс 166
Тастанбеков М.М. Тайыр аймұхаметұлы мансұров - нәзіртанушы ғалым........ 168
Темов Б.М. Необходимость интеграционных процессов в агропромышленных комплексах........172
Уразаева Ф.П. Интеграция интеграция үшін ғана емес........ 174
Үйқасбаева М.К. Еңбекақыны ұйымдастырудың шетелдік тәжірибесі........ 176
Шашаев Ә.К. Қазақстанның ежелгі тарихының пәнаралық сабақтастығы 179
Шакиров К.Н. О Казахстанско-Японских отношениях на современном этапе........183
Pierre Chabal Libre réflexion d'un descendant de la patrie de Montesquieu après des voyages en 'Kazakhilie'........ 185
Макашева К.Н. Аймақтық интеграцияның теориялық негізі........ 188
Жумагулов К.Т. Редкие источники по истории гуннов и аваров периода великого переселения народов 193